

בתנאים שבימי חז"ל פיו מדביקים בליק לכותלי התנור, ואחר שנאפה הבליק פיו קולפים אותו מן הכתלים באמצעות מרדף - וזה מה שנקרא רדיית הפת. רדייה זו נקראת בלשון חז"ל, חכמה ואינה מלאכה - אין בה משום מלאכה ומן התורה אם מדביקו את הבליק בתנור מצד שבת מותר לרדותו בשבת. אבל פיות ופרדייה שאינה אומן - נש' שלם אנד את המקצוע אלו לךקד את הפת כשמוציא את התנור אסור חז"ל לרדות את הפת בשבת.

1' שבת דף ט' ע"ב, דבצי רב ביבי בר אביי .. או לטא פתירו' ורש"י

שאלת רב ביבי - לכאורה - היא במקרה ומישפו מדביק את הפת בתנור בשבת בשוגג ושוב נזכר ששבת פיוס ורובה לרדות את הבליק קודם שיאפה ויתחייב בקרבן חטאת אלו שגגתו - האם חז"ל פתירו איסור רדייה כדי לרדותו מחיוב חטאת או לא.

2' ע"ב דף ד' ע"א, אפא ... סקילת מיבצי ליה'

רב אחא פקש שבכדי לפתחייב בקרבן קיימא מן שפירק לרדות המלב של שוגג אצו שפדביק את הפת אצו אפייתו - ואם לא נזכר אצו שנאפה לא יבא לשאלת אס פתירו לו לרדות קודם האפיה

3' ע"ב, אמר רב שיטא ... חבירק'

רב שיטא פסביר את שאלתו של רב ביבי ביהודי שקם בבוקר ושכח שפוא שבת ופדביק פת בתנור ויטא לדרכו, ובא חברו לבית וראו בליק בתנור שצומד לפאפוט צוד מצע - ופבין שחברו פדביק אותו בשוגג, ומבקש לרדותו לפיטיל את חברו מחיוב חטאת. ורב ששית תמה אצו דברי רב שיטא - וכי יש אפילו מקום לפסתפק שחז"ל יתירו לו לךקד באיסור רדייה כדי לפיטיל את חברו מחיוב חטאת! וברור שלם זו פיתת שאלת רב ביבי!

4' ע"ב, אדל אומר רב אשי ... לרדותה קודם שיבא לדי איסור סקילת'

סנקת פנצ' היא שרב ביבי שאל אם פתירו חז"ל את פרייה מני שפיה מניד ופתתרת אחרת שפדביק את הבליק ומבקש לסלקו מן התנור קודם שיתחיל לפאפוט כדי לפנצל מאיסור סקילת. ופפלכפ היא פנתו לרדותו. וא"כ - ילכא מן מסוגיא צאת שאיסור לךקד באיסורים כדי לפיטיל אחרים מצבירה

פראשונם מקשים מנחפ סוגיות ב"ש פן סותרות לכאורה לכדל פנפ -

5' עירובין דף ע"ב ע"א, דתנא פאומר לחבירו ... דעמי פארף אבליס' ורש"י

רשב"ג ורבי חולקים באיזו חשש יותר סביר: שחבר (תלמיד חכם) יפריש מצד מן פמוקף (לפפריש מצד פפפירות שבידו אצו מנת לפסור את פפירות שברשות מישפו אחר - ופוא איסור מפ"ת לכתחלת) או שיכשיל מישפו באכילת טב

6' ע"ב, במנא קמיפטי' ... איסורא רב'

לפי רבי, מצדף פחבר לעבור אצו איסור קל (לעשר שלם מן פמוקף) מנחפ שיככל אצו פארף אבד - שפוא איסור מיתת - ולכאורה דברי רבי סותרים למח שראינו בשבת

7' תוס' שבת דף ד' ע"א ד"ה וכי אומר רב ... לדי איסור חמור'

פתוס' תירצו שפחבר ע"י נתינת פירות של טבד לעם פארף פכשילו בצבירה ומנחפ אצו פחבר לפיטיל את אצו פארף. ולכן אצו שיצער שלם מן פמוקף - שזנ איסור קל כדי לפיטיל את אצו פארף מאכילת טבד שפוא איסור חמור, אבל איסור לעבור אצו שום איסור לפיטיל מישפו מצבירה שאין לך חלק בה.

פראשונם מביאים צוד אמר שפתירה איסור קל לפיטיל אחרים מצבירה -

8' תוס' ע"ב, ופא דתנן ... חנא כדי כו'

אצו של שני שותפים שקבד שחרור מנדון אחד ולכו מפשני איסור לפתחתן אצו יפודי'ה מפני שפוא אצו אצו כנצני, ואסור לו ליקח שפחה כנצנית שפרי פוא יפודי' - כופים פדיינים את פשותף פשני לשחררו כדי שיככל לפנשא - למרות ששחרור אצו כנצני פוא איסור אשפ. ופירשו פתוס' שמתר לעבור אצו איסור קל כדי לזכות את פריים במנחפ - או את חברו במנחפ רב (חז"ל אצו ב,לשבת ילרפ'). ואצו פירשו שאולי רק ברדיית פפת אסור לפיטיל את מדביק בשוגג - מפני שפשעגה היא פשיצה אבל כשאינו אעס בכלל אומר חנא כדי שיזכר חברך.

וא"כ, פתוס' חידשו שמתר לעבור אצו איסור קל לזכות את פריים במנחפ, או את פחיד במנחפ רב - ולפי פ,א"י נמי דוקא כשלם פשח חברו - ומקור פחידוש פוא שחרור אצו כנצני לטורק פריה ורביה.

9' חידושי פרשב"א שבת דף ד' ע"א ד"ה פא דאמרין ... מתאנתי, וא"ת ... שבו'

פרישב"א חולק אצו פתוס' וסובר שבכלל אין איסור בשחרור חזי-אצו, ומנימא אין מקור לפתיר אצו פקל לפיטיל מנחפ חברו ופוי' במנחפ רבד ולכו פשח

10' שו"ת פרישב"א חלק ז' סי' רס"ז

פרישב"א דשיטתו לא פתיר חילום שבת כדי לפיטיל בת ישראל מנחפ

11' בית יוסף אורח סוף סי' ע"ו, נשא אד פרישב"א ... זוטא פוי'

לשיטת פתוס' מחללים שבת לפיטיל מפני ששח נקרא, רבפ' ביחס לחילום שבת ופוא לכו פשח.

12 עו"צ או"ח סי' ע"א ו"ז

הלכה כתוס' - וא"כ יש מקום גדול להפטר איסור. לפני אור' אס' בא' א' ת' מ"ד'ים י'ודי' ח"מ"ס ח"מ"ס ומקריב' אותו לשמירת כ"ל פ"מ"ות.

ע"ז כ"ן אסקנ' בתמ"פת ה"ג' א' וכי אומרי' ל' לאדם חס"א... ומה שפ"רש' פתוס' בע"ן הפ"א. את"ל נחזיר לסקנ' ה"ג' בשאל' ר' ב"י א"ס פתי"ו ל' רד"ת פת' קוד"ס ש"ת"אפ' -

13 שבת ד' ע"א, אד"א אחר ר' אש' ... ווי"א קוד"ס שיבא לדי' איסור סק"פ'

סקנ' ה"ג' ש"ע' ר' ב"י במק"פ שי'ודי' פד'ביק ב"ק לכות"ל' פתנ"ר לאפותו בשבת במ"זי' ופת"ר' ור"ז' לרד"ת את פ"ב"ק מן פתנ"ר קוד"ס שי"אפ' כדי לפ"י' את ע"מ"ו איסור סק"פ'. פ"א"ס פתי"ו ל' ח"ז"ד רד"תו א' ל'.

והנה פתוס' ה"ב"א א' ד'ר'י' ה"ג' בעירובין שפ"חבר י"ער ש"ל' א' מן פ"מ"ק'ל' כדי לפ"י' את ע"ס פ"א"ר' אכ"ל'ת כ"ל ופ"ק'ו, וכי אומרי' ל' לאדם חס"א ... ותיר'ז'ו ש"ס א"רס פ"חבר' ל"ע"י' ל"עבור ע"ד איסור כ"ל ול"כ' ע"ל'ו ל"ח"א"ו כדי לפ"י' את ע"י' פ"מ"ות ע"ביר' מ"ס"א"כ ב"ב"א לפ"י' מ"קר"בן חס"א"ת את ח"ב"י'ו שפ"ד'ביק ב"ש"ע. - א"ו"ל'ס ב"מ"סקנ' ה"ג' ש"מ"ד'ובר כ"א"ן ב"מ"ד'ביק ע"מ"ו ו"ב"מ"ז'י' ש"ב"א ל"חז"ר ב"ת"ש"ו"ב' ו"ר' ב"י' פ"סת"פ' א"ס פתי"ו ל' לרד"ת - פ"ד"ר'א קו"ש"ין ל"ד"וכ"ת" - ע"ס מ"ות"ר ל"ח"ב"ר ל"ח"א"ו כדי לפ"י' את ע"ס פ"א"ר' מ"ע"ב"יר' ב"ג"ד' ל"פ"ח"ב"ר פ"א"ו פ"א"ר"ס, ע"א"כ"ו ש"מ"ות"ר ל"ח"א"ו ב"ר"ד"י' ע"י' כדי לפ"י' את ע"מ"ו מ"ע"ב"יר' ש"ע"ש' ב"י"ד'ס'ו, א"ו"י"ב' ס"פ' י' כ"א"ן -

14 תוס' ש"פ ד"ה וכי אומרי' , ווי"א רי"ב"א ... ק"ל ב"י"ד'ס'

פ"ר"ב"א תיר' א' ש"ב"וד"א"י אומרי' ל' לאדם חס"א כדי שתי"ד' את ע"מ"כ מ"ע"ב"יר' י"ות"ר ח"מ"ור'פ'. א"ב"ל כ"א"ן ב"ר"ד"י'ת פ"ת כ"ב"ר ע"ש' מ"ע"ש' פ"א"י"ס"ר כ"ש"פ"ד'ביק ב"ק בתנ"ר ב"ז'ר' ו"ל"א ב"א א"ל"א לפ"י' את ע"מ"ו מ"ח"י"ו"ב פ"ע"נ"ש - ב"ז"ב פ"סת"פ' ר' ב"י'!

א"ס כ"ן - לפ"ע"כ' מ"ות"ר ל"כ' ל"עבור ע"ד איסור כדי לפ"י' את ע"מ"כ מ"ע"ב"יר' ח"מ"ור'פ' י"ות"ר, א"ו"י"ל'ו פ"י' ב"א לפ"ע"נ"ו י'ודי' ב"ת"י' ש"מ"ר תו"מ ו"ש"א"ד - א"נ"י מ"כ"י' ב"ע"מ"י' ש"פ"ד"ר'כ' ל"ק"ר"ב"נ' פ"א"ו ע"י' א"י"ר"ו"כ' ל"ס"ע"ו"ת ש"ב"ת, א"ו"נ"י מ"כ"י' ב"ע"מ"י' ש"א"ס ת"ג"ז"ר ע"ל' ל"פ"ע"ש"ר ל"מ"ש"כ כ"ל פ"ש"ב"ת א"נ"י ב"כ"ל'ס' ל"א א"י"ע', מ"פ ע"ל'י' ל"ע"ש"ות? פ"ר'י' פ"פ"ע"כ"כ מ"ח"י"ב"ת א"ו"תו ל"ח"ד"ל' ש"ב"ת ול"חז"ר ב"ת"ש"ו"ב'! מ"מ"י"ד"א - ש"כ"ן ע"ל'ו ל"ע"ש"ות ע"י' ד"ן - א"ן ב"פ"ז"מ"ת"י' מ"ש"ס נ"ת"י"נ"ת כ"ש"ל', ול"א מ"ש"ס מ"ס"י'ת.

-א"ל"א ש"כ"ל ב"ז' ב"ש"י' ע"ס' ל"ח"ש"ו"ב ש"ד"וק"א"ן פ"ש"ב"ת ת"ש"פ"י' ע"ל'ו, א"ו"ס ק"י"מ"ת א"י"ז'ו א"פ"ש"ות ל"ק"ר"בו ש"א"י"נ"פ' כ"ר"כ"ו"ב ב"ח"י"ל"ו"ס ש"ב"ת ח"י"ב"י"ס ל"נ"ס"ו"ת"פ' ש"ל"א ל"ג"ר"ו"ס ל"ח"י"ל"ו"ס ש"ב"ת ש"ל"א ל"ג"ז"ר"כ'.

ו"כ"ן כ"ל ב"ע"ל' ת"ש"ו"ב' ב"ר"א"ש"י'ת ד"ר"כ"ו ח"י"ב' ל"פ"י"ת ע"ר ל"כ"כ ש"א"ס י'ק"פ"ו' ל"ת"ו"כ' פ"ע"נ"י"ס מ"ד'י' מ"פ"ר', ע"ל"ו"ל' פ"א"ו ל"מ"ז"י"א א"ת ע"מ"ו א"י"ס ב"נ"ג"ל' ב"ל"ת"י' נ"ס"ב"ל' ע"ד שי"ז"ב"ג' א"ת"ל' פ"כ"ל'. פ"פ"ל"כ"פ' מ"ח"י"ב"ת מ"ע"ב"ר א"י' - כ"א"ו ש"מ"א"ר"ו ח"ז"ד', ת"פ"ס"ת מ"ר"ו"ב' - ל"א ת"פ"ס"ת' - ופ"א"ו מ"ח"י"ב' ל"ח"א"ו כדי לפ"י' את ש"חז"ר"תו ב"ת"ש"ו"ב' ת"פ"י' ד"ב"ר ש"ל' ק"י"מ"ת.

15 שו"ת מנחת שלמה חלק א' סי' ע"ה, יותר קאן, פ"ז דומה ... הפ"ר' ע"ז, ופ"פ'

כ"א"ן ל"א פ"י' מ"ד"ובר ב"ק"י"ר"ו"ב ר"חוק"י"ס א"ל"א ל"מ"נ"ע' ר"י"חוק' ש"ל' מ"י' ש"א"י"נ' ש"מ"ר מ"ז"ו"ת פ"מ"כ"ב' ת"ל"מ"י' ד"י' ח"כ"י"ס א"ו"י' ת"מ"כ' ב"ש"י"בו"ת ופתי"ר ר"ש"ז' ל"פ"י' ש' ל' א"ו"כ"ל' ל"מ"רות ש"ב"ר"ו"ר ש"ל"א י'ר"כ' - ע"ד"י' ל"פ"כ"ש"י"ס א"ו"תו ב"א"י"ס"ר ב"ל"ש"ן פ"ז"נ"פ' ל"ל"א ב"ר"כ"ב מ"ל"פ"כ"ש"י"ס א"ו"תו ב"ש"נ"ב"ת ת"ל"מ"י' ח"כ"י"ס ר' ש"ל"מ"פ' ז"ל"מ"ן ר"א"ו"ב' א"ת פ"ור"א"תו ב"נ"י"ג"ז' ד"ד"ב"ר'י' פ"חז"י"א ב"ד"ן מ"ס"י"ע' ש"א"ס"ר"ו ח"ז"ד' ל"מ"כ"ו"ר ע"ס' פ"א"ר"י' כ"ל'י' ש"א"י"ן ל'ו שי"מ"ו"ש חו"י' מ"ע"ב"יר' ב"ל"ב"ד' א"ו"י' ש"פ"ד"ב"ר י'ר"ו"ס ל"ש"נ"פ'.

16 שו"ת אגרות משה חלק א' סי' ז"ח

כ"א"ן פ"ית"פ' ע"א"ד"פ' ש"ל' ח"ל"ו"ל' ש"ב"ת ל"מ"ס"ר"ת ח"י"נ"ק י"ד"י"ס ו"א"ס"ר ר"מ ז"ד' וק"ר"א"ו ח"י"נ"ק ל"ע"ב"יר'ו

ב"ת"ש"ו"ב' א"ח"ר"ת ד"ן ר"מ ב"ע"ד"ו"ז א"נ"ש"י"ס ל"ב"א ל"ב"י"פ"כ"נ"י"ס ב"ש"ב"ת (ל"א ב"י"ד"י"ס ד"וק"א) -

17 ע"פ בא"ע"ן סי' ז"ח, י"ש ל"פ"סת"פ'ק'

ב"ת"ש"ו"ב' ז"א"ת מ"ז"י"נ' ב' ח"ד"ו"ש"י"ס: א' ש"ב"פ"ז"מ"ת מ"י' ש"ח"ל"ל' ש"ב"ת ל"ב"א, י'ש אי"ס"ר, לפ"נ ע"ר' א"ע"י' ש"ג"ר כ"כ ק"ר"ו"ב ש"פ"י' י"כ"ו"ל' ל"פ"י"ע' ב"ר"ג"ד' (ו"ר"מ פ"סת"פ'ק' א"ס י'ש אי"ס"ר, לפ"נ ע"ר' ע"ס כ"ש"מ"פ"ר"ס"י"ס א"ת פ"א"מ"ן ש"ל"א ב"ל"ש"ן פ"ז"נ"פ') ב' ב"מ"ק"ר'פ' מ"ז"מ"י"נ"י"ס מ"י' ש"ל"א פ"י' י"כ"ו"ל' ל"פ"י"ע' ב"ל'י' ח"י"ל"ו"ל' ש"ב"ת י'ש אי"ס"ר נ"ס"ו' ד"פ"י"נ' פ"ס"י"ת' ל"ע"ב"יר'ו מ"ק"ו"ר"ו מ"ס"נ"פ' ד"ר"ן ד"ז' כ"כ ש"ל"מ"ד"ע"ן ד"י"נ' פ"א"ס"י"ת ל"ע"ז' מ"ע"נ"ש' ש"ל' פ"נ"ח"ש ש"פ"ת"פ' א"ת ח"ו"פ' ל"א"ו"כ"ו"ל' מ"ע"י' פ"ד"ע"ת - פ"ר'י' ש"א"י"ס"ר פ"סת"פ' ש"י"ק' ע"ס ל"מ"ס"י"ת ל"מ"א"ו"כ"ו"ל"ת א"ס"ו"ר"ת ול"א ר"ק ל"ע"ב"ו"ד' ז"ר"פ', מ"מ"י"ד"א ע"ס פ"סת"פ' ח"י"ל"ו"ל' ש"ב"ת ב"כ"ל'.

סדכיק פס בתנור .

בשבת בשוגג ומוכר שהוא שבת קודם שחלפה וקיימא לן (לקמן דף קי"ז) דרדיית הפס שבות היא שהיא חכמה ואינה מלאכה : פסירו לו . אם האיסור מדבריהם וירדנה קודם שחלפה ויתמייד משום חופה שהוא אב מלאכה או לא התירו לרדותה ולהוציאה מן התנור :

¹ דבעי רב ביבי בר אבוי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי חטאת או לא התירו

גופא ²

בעי רב ביבי בר אבוי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבוא לידי חטאת או לא התירו א"ל רב אחא בר אבוי לרבינא היכי דמי אילימא בשוגג ולא אידבר ליה למאן התירו ואלא לאו דאיהדר ואידבר *מי מחייב והתנן *כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן שגגה וסופן שגגה אלא במזיד קודם שיבא לידי איסור סקילה מיבעי ליה

³ אמר רב שילא לעולם בשוגג ולמאן התירו לאחדים מתקיף לה רב *שישת *וכי אומרים לו לאדם הטא כדי שיזכה חבירך

⁴ אלא אמר רב אשי לעולם במזיד ואימא קודם שיבא לידי איסור סקילה

סג ולקט לך

סאנים מסאני . ולא נתן מדה ללקטו : **אכל .** המלקט מן האלקטות : **פראי .** בלא מעשר וכשבא לאכלן קבע מעשרן והוי מעשרות ודאין תרומה גדולה וכל דמי הפרשה שאין ספק לומר שמה בעל הבית עישר עליהן ממקום אחר דהא לא ידע כמה ליקט : **אכל אפר לו מלא לך כולנסו ו .** האיל ונתן זה יודע כמה לוקט יש לומר שמה זה הנתן חושש שמה יסמוך עליו שיתן לו דבר היתר ומעשר עליהן ממקום אחר בלא מעשר וקבע לאוכלן קבע אין לרד לעשרן והוי אלא דמאי(ה) יפריש ויחל הוא בעלמו המעשרות של לו ושל עני כשאר לוקח פירות מעט הארץ שמחוייב בספק מעשרין אף אלו ספק מעשרין הן וחורת דמאי עליהן : **כד"א .** דספק הן ודמאי מיהא בעי אפרושי : **כנס סארי .** שהטתן עם הארץ הוא וחיט חושש בלפני עור : **אכל בסבר .** והוי מעשרין הן ואין לרד לעשרן אפילו דמאי : **רשב"ג אומר כד"א .** דסגי כדמאי בזמן שהטתן עם הארץ ומסור לתרום שלא מן המוקף : **אכל .** היה הטתן חבר לא יאכל קבע הלוקט עד שיעשרם מעשרות והוי : רבי בנו של רשב"ג אה : **ואל יאכילו לפני סארי סבליס .** לקמן מפרש הי ניהו עם הארץ :

⁵ דתניא האומר לחבירו צא ולקט לך תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן דאי מלא לך כלכלה זה תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי 'במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואינו צריך לעשר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אינו אוכל עד שיעשר לפי *שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף אמר רבי נראין דברי מדברי אבא מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא יאבילו לעמי הארץ טבלים

במאי ⁶

קמזילגי רבי סבר ניהא ליה לחבר דלעביד הוא איסורא *קלילא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבה ורבן שמעון בן גמליאל סבר ניהא ליה לחבר דלעבד עם הארץ איסורא רבה ואיהו אפי' איסורא קלילא לא ליעבד :

7 **וכי** אומרים לו לאדם תנא בשביל שיזכה חברך. והא דאמר רב כל מערבין (עירובין לג:א) רבי סברי תנא ליה לחבר דליעבד איסורא קלילא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבה התם כדי שלא יחבל ע"ה טבל על ידו דאמר ל' מלא לך כלכלה של תאנים מתאנתי אבל הכא שלא נעשה האיסור על ידו אין אומרים לו תנא אפי' איסור קל שלא יבא חברו לידי איסור חמור

8 והא דתנן בהשולח (גיטין דף מ"א: וס"ג) מי שהלוי עבד וחליו בן חורין שופין את רבו ועושה אותו בן חורין ואפי' דבהאי פירקא (דף נ"ה:) איך יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה דלגולם בהם תעבדו שאני פריה ורביה דמנא רבה היא כדמשני התם ברי"א שנכנס לבה"מ ולא מלא שם י' ושחרר את עבדו להשלימו ל' מנא דרביס שאני ועוד י"ל דדוקא היכא דפשע קאמר וכי אומרים לו לאדם תנא כדי כ'.

9 **הא דאמרינן וכי** אומרים לו לאדם עמוד ¹¹¹ וחטא כדי שיזכה חברך. קשה ליה לר"ת ז"ל ¹¹⁰ והא אמרי' בפ' בכל מערבין ¹²⁰ ניהא ליה לחבר דלעביד איסורא קלילא ולא ליעביד עם הארץ איסורא רבה. ופריק שאני התם שעל ידו הוא נעשה. שאומר לו מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי

וא"ת אכתי אשכחן שאומרינן לו לאדם עמוד וחטא כדי שיזכה חברך. מידתנן בגיטין פ' השולח ¹²³ מי שחציו עבד וחציו בן חורין שכופין את רבו ועושה אותו בן חורין כדי שיקיים מצות פו"ר, ואף על גב דאמר רב יהודה ¹²⁴ המשחרר את עבדו עובר בעשה שנאמר ¹²⁵ בהם תעבדו. י"ל דמצות פ"ו שהיא מצוה רבה שעל ידה מתקיים העולם שאני וכדמשני' התם גבי ר"א שנכנס לבהכ"נ ולא מצא שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה, משום דמצוה דרביס שאני שהיא ¹²⁶ גדולה ¹²⁷. ולי נראה דשאני התם כיון דחציו בן חורין לית בהו משום בהם תעבדו משום צד חירות שבו

10 (סו"א ג) **עוֹד** נשאל נאשה שהוליאיה מביתה בשבת בחזקה על ידי ישראל משומר להוליאיה מכלל ישראל. אם מותר לשלוח בעד אביה שהוא בעיר אחרת בשבת ואפילו חוץ לשלש פרסאות למאן דסבירא ליה דתמוס שלש פרסאות דאורייתא ואפילו להביא בידו חותם מלד המלכות מי הוי כספק נפשות ולהקל או לא. והשיב שהדבר לריך תלמוד ומכל מקום כך דעתי נוטה שאסור לפי שאין דוחין את השבת על הללה מן העבירות שאין אומרים לאדם עמוד וחטא כדי שיזכה חברך ואפי' איסורא זוטא לא שרי כדי להליל את חברו מאיסורא רבה כדמוכח בפ"ק דשבת (ד' ע"ה) בבבלי דהדביק פת בתור התירו לו לרדוה קודם שיבוא לידי חיוב חטאת או לא וכו' אמר רב ששה לעולם בשוגג ולמאן התירו לאחר וכי אומרינן לו לאדם עמוד וחטא כדי שיזכה חברך והיה דניהא ליה למעבד חברו איסורא זוטא ולא ליעבד איסורא רבה עם הארץ על ידו קאמר ע"כ:

¹¹ [יד] **נשא** הרש"א כן על אחד ששלחו לו בשבת שהולאו בתו
במקום מצינו על ידי ישראל משומד להוליא מכלל ישראל

אם ישים לדרך פעמיו בשבת פן
יפחידו ותשחמד אם מותר לילך
אפילו חוץ לג' פרסאות למאן דאמר
(ירושלמי עירובין פ"ג סוף ה"ד) דתחום
ג' פרסאות דאורייתא כן ואפילו
להביא חותם מצד המלכות מי דחיין
מספק זו אם השבת כדדחיין בספק
נפשות והשיב הדבר לריך תלמוד
ומכל מקום כך דעתי נוטה שאין
דוחין שבת על הצלה מהעבירות לפי
שאמרו (שם ד.) אין אומרים לאדם
עמוד וחטוא בשביל שיזכה סבירך
ואפילו איסור זוטא לא שריין ליה
כדי להציל חבירו מאיסורא רבה
דעד כאן לא אמריין בפרק בכל
מערבין (עירובין לז:) יחא ליה לחצר
דליעבד איסורא זוטא כי היכי דלא
ליעבד עס האריך איסורא רבה אלא

כשאותו איסור בא לעס האריך על ידי חצר אצל צענין אחר לא כדמוכח פ"ק דשבת (ו) צנעיא דהדדיק פת צמור (ד.) ועוד לריך תלמוד
עד שיעמוד הדבר על צוריו עכ"ל: **והתוספות** כתבו בפ"ק דשבת (שם ד"ה וי) בתחלה דדברי הרש"א ואחר כך הקשו מדתנן
(גיטין מא:) מי שחזיו עבד וחזיו בן חורין כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וקיי"ל (שם לח:) כל המשחרר את עבדו עובר בעשה
ותירצו דשאני פריה ורביה דמלוה רבה היא ועוד יש לומר דדוקא היכא שפסע שהדדיק פת צמור סמוך לחשיכה אצל היכא דלא פשע
מדי שרי למיעבד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעבד חבירה איסורא רבה והוכיחו בן מפרק תמיד נשחט (פסחים עט.) ומפרק בתרא
דעירובין (קג:). וכן כתבו בפרק בכל מערבין (לז: ד"ה ולא) ובפרק השולח (גיטין מא: ד"ה כופין) ובפרק קמא דצמרא (יג. ד"ה כופין) ובפרק
קמא דחגיגה (ז: ד"ה כופין) ובפסחים פרק האשה (פח: ד"ה כופין). והשתא אם לחירוץא דמלוה רבה הדבר ברור שאין לך מלוה רבה
מלהצילה שלא יפחידו עד שתשחמד ואם לחירוץא דמחלק בין פשע ללא פשע הכא נמי לא פשעה והילכך לחלל עליה את השבת לפקח
עליה שרי ומלוה נמי איכא ואי לא צעי למיעבד כייפינן ליה כדאשכחן צמי שחזיו עבד שכופין את רבו כדי שלא יחטט ממנו פריה
ורביה כי רבה היא ואפילו לחלל שבת בדברים האסורים מן התורה נראה דשפיר דמי דלגבי שלא תשחמד ותעבור כל ימיה חילול שבת
אמריין כן איסורא זוטא הו: **תש"ר** דיני דשיי לענין זה יבאו בסימן שאחר זה (ח):

¹² **יד** מי

ששלחו לו (נו) שהוציאו בתו מביתו בשבת להוציאה מכלל ישראל (יע) [ה] מצוה לשום לדרך פעמיו
להשתדל בהצלתה ויוצא אפילו (נו) חוץ לשלש פרסאות ואי לא בעי ב"ד גוזרין עליו" (נח) (וע"ל
סי' שכ"ח סעיף י*):

¹³ **אלא** אמר רב אשי לעולם
במזיד ואימא קודם שיבא לידי איסור סקילה

¹⁴ ואומר ריב"א דאפי' למדביק עלמו
אין לפשוט משם להחיר דהתם עדיין
לא נעשה האיסור ומוטב שיטעם איסור
קל ולא יעשה איסור חמור על ידו אצל
הכא המעשה של איסור כבר נעשה
וממילא יגמור לא יעשה אפי' איסור
קל בידיים

הבעה"ב לא יתנהג אתו בנימוס המקובל לכבד אותו במידי דמיכל ומשתי, בגלל זה שמצד הדין אסור ליתן לאכול אלא למי שיודע שנוטל ידיו ומברך (כמבואר בש"ע א"ח סי' קס"ט סעי' ב'), וכמו כן אם אפילו בצורה מכובדת יבקש ממנו ליטול ידים ולברך, יראה הדבר כפגיעה ועלבון ככבודו, וזה גם ירגיז אותו מאד, ויתכן שבגלל הדבר הזה יתרחק ח"ש ביותר מהתורה, וגם יבוא לידי נכס ושנאה על כל ההולכים בדרך התורה, דבכה"ג חושבני, שנכון באמת לכבד אותו באכילה ושתי, ולא לחשוש כלל לאיסור של לפני עור לא תתן מכשול, משום דאף שאין אומרים לאדם לעשות איסורא זוטא כדי להציל אחרים מאיסורא רבה, ואסור ודאי להפריש תרו"מ בשבת כדי להציל בכך אחרים מאיסור חמור של טבל, מ"מ בנידון זה, הואיל וכל האיסור של הנותן לו לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול, וכיון שאם לא יתן לו לאכול הרי יכשל האורח באיסור יותר גדול, נמצא דליכא כלל שום עבירה, כיון דליכא הכא שום נתינת מכשול, אלא אדרבה יש כאן הצלה ממכשול גדול מאד ע"י זה שהחליף אותו בקום ועשה במכשול יותר קטן.

ה"ז

דומה למי שקוטע אצבע מרגלו של חברו בכדי להציל אותו בכך מקטיעת כל היד שלו, דפשוט הוא דאינו קרוי מזיק אלא מתקן, ומצוה הוא דקעביד ולא עברה, כך גם כאן אינו חשוב כמכשיל אלא אדרבה כמעשהו זה הוא מציל אותו מעון חמור של שנאת תורה ולומדי, ולכן נראה דלפי הצורך שפיר רשאי לכבד אותו במאכל ומשחה, וצריך לעשות כן אע"פ שזה בקום ועשה, וכע"ז פירשו קרא דאל תוכח לץ פן ישנאך, דכיון שזה ללא הועיל הרי אתה מכשילו בלאו של לא תשנא את אחיך, ואע"פ הדבר צריך הכרע.*

* הלום נודע שמרן בעל החו"א זצ"ל בשבועית סי' י"ב א"ט אינו מתיר בכה"ג באיסור ודאי.

17 באור איסור שיש בהומנת אנשים שיבואו להתפלל בביהכ"ג בשבת כשיודעין שיבואו במאשינעם

מ' לעומר תשי"ג.

נשאלתי מהרב ר' נפתלי קארלבוך מדעטראיט אם יש איסור לפני עור להזמין אנשים שיבואו להתפלל בשבת בביהכ"ג כשיודע שיחללו השבת בנטיעה במאשינעס. והשבתי דלהזמין את הרחוקים באופן שאי אפשר שיבואו בלא חלול שבת ודאי אסור, והוא עוד גרוע מאיסור לפנ"ע שהרי הוא עוד באיסור מסית, ואף שאיסור מסית לחיוב סקילה הוא רק מסית לעבוד עכו"ם, מ"מ לענין האיסור ועונש כלפי שמיא בכל החומר שאין טוענין למסית יש בכל האיסורים כמפורש בסנהדרין דף כ"ט שיליף ר"ש בר נחמן א"ר יונתן מנין שאין טוענין לט"סית מנחש הקדמוני אף שלא היה חטא ע"ז אלא האיסור אכילה מעץ הדעת. חזינן שאיסור מסית יש לכל עבירה, אך שאין עונשין בדיני אדם רק על מסית לע"ז, אבל בדיני שמים יענש, ולא ילמדו עליו סגוריא.

ואיסור לפנ"ע יש אף באינם רחוקים כ"כ כשיודע שיתעצלו לילך ברגלים ויטעו במאשינעס אבל איסור מסית ליכא באינם רחוקים, ואם אינה בלשון הומנה אלא סתם הודעה שעושים מנין וגו' פרטים להבאים להתפלל שהכוונה בעצם הוא רק לקרובים אבל ידוע שיבואו גם רחוקים במאשינעס מסתבר שאין בזה דין מסית ובדין לפנ"ע יש להסתפק.

15 **כיבוד באכילה ושתייה למי שיודע שלא יברך בהא דצריך כל אדם לשום דרכיו ולכין מעשיו לשם שמים, חושבני, במי שבא אליו אורח חשוב, אשר איננו שומר תורה ומצוה, אבל עדיין יש לו אהבה לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה וכדומה, ואם**

16 בע"ב שרוצים לעשות מנין עבור חינוך הילדים וברור שיבואו במאשינעם בשבת

י"ג תמוז תשס"ו.

מע"כ ידידי הרב מהר"ר אריה משה אלי קאפלאן שליט"א.

הנה בדבר רצון הבע"ב לעשות מנין עבור הילדים לחנכם שברור שיבואו במכוניות ויחללו השבת מצד רחוק המקום, פשוט וברור שאסור אף לקטנים שאינם בני מצוה, דכי חנוך תפלה עדיף מחנוך מצות שבת. וגם הא הוא כמצוים אותם לבוא להתפלל בהמנין אף באופן שיחללו שבת, ולכן ודאי ח"ו להסכים לדבר כזה שהוא לא להנך למצות אלא אדרבה לחנכם להיפוך ח"ו. ואם הבע"ב לא ישמעו ויתקנו המנין שהוא אדרבה קלקול והעברת על דת באיסור שבת החמורה וכתר"ה אין בכחו להפר עצתם רק במחאה בדברים, איני רואה מה יכול כתר"ה לעשות עוד, אבל מ"מ צריך בכל העת לדבר בזה בחומר האיסור ואם יודמן איזה עצה שיוכל להפר זה ודאי יתחייב להפר זה ולבטל את המנין שגורם חלול שבת, ובודאי כל זמן שיהיה המנין יש לכתר"ה לדבר עם כל אחד מהילדים ביחוד שיבאו ברגל אולי יועיל זה לאחדים מהם כי זהו מצות תוכחה ולמוד, ידידי,

משה פיינשטיין